

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jana Ehrenbergerová

Práce učitele na venkovské škole

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila jsem veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne 13.12.2014

Poděkování

Děkuji Doc. Mgr. Janě Poláčkové Vašátkové, Ph.D. za vedení bakalářské práce, poskytování rad a doporučení, ochotnou spolupráci a velmi vstřícný přístup.

Obsah

Úvod	- 6 -
Teoretická část.....	- 7 -
1. Učitel	- 7 -
1.1 Osobnost učitele	- 7 -
1.2 Nároky kladené na učitele	- 8 -
1.3 Motivace učitele	- 8 -
1.4 Schopnosti	- 9 -
1.5 Charakterové vlastnosti	- 10 -
2. Profese učitele	- 12 -
2.1 Zátěžové činitele v profesi učitele.....	- 12 -
2.2 Vliv stresových situací na učitele.....	- 13 -
3. Škola.....	- 14 -
3.1 Vzdělávací soustava v ČR.....	- 15 -
3.1.1 Předškolní vzdělávání	- 15 -
3.1.2 Základní vzdělávání	- 15 -
3.1.3 Střední vzdělávání	- 16 -
3.1.4 Vyšší odborné vzdělávání	- 16 -
3.1.5 Vysokoškolské vzdělávání	- 17 -
3.2 Organizace základního vzdělávání.....	- 17 -
3.3 Venkovská škola	- 18 -
4. Shrnutí teoretické části	- 19 -
Empirická část.....	- 20 -
1. Výzkum realizovaný na základní škole.....	- 20 -
1.1 Cíle výzkumu	- 20 -
1.2 Metody výzkumu.....	- 20 -
1.3 Způsob získání a sběru dat	- 20 -

1.4 Průzkumný soubor.....	- 21 -
2. Výsledky výzkumu.....	- 22 -
2.1 Náročnost práce učitele	- 22 -
2.2 Změna při příchodu a odchodu žáka na jinou školu.....	- 23 -
2.3 Změna klimatu třídu	- 23 -
2.4 Změna systému klasifikace	- 23 -
2.5 Změna vztahů mezi žáky.....	- 24 -
2.6 Změna administrativních prací pedagoga.....	- 24 -
3. Shrnutí empirické části.....	- 25 -
Závěr.....	- 26 -
Seznam použité literatury:.....	- 27 -
Právní předpisy:.....	- 28 -
Seznam grafů:.....	- 28 -
Seznam tabulek:	- 28 -
Přílohy:	- 29 -

Úvod

Téma mé bakalářské práce jsem zvolila na základě myšlenky, že místo, kde učitel vzdělává své žáky, ovlivňuje způsob jeho práce. Učitel pro mne není pouze profese. Je to člověk, který žáky vzdělává i vychovává. Pomáhá vytvářet vlastní osobnost žáka, je mu inspirací a motivací. Stát se učitelem je mnohem jednodušší, než učitelem opravdu být. Podle mého názoru má učitel na venkovské škole možnost lépe poznat své žáky a tudíž má snazší cestu vytvořit si s nimi bližší vztah.

Teoretická část práce se zabývá profesí učitele tak, jak o ní mluví aktuální dostupná literatura v kontextu současného českého vzdělávacího systému. Definuje problémy, se kterými se učitel běžně setkává za svou učitelskou praxí. Popsala jsem osobnost učitele a charakterové vlastnosti, které mají vliv na jeho práci. Dále se pak v teoretické části věnuji české vzdělávací soustavě, jednotlivým typům škol a definuji pojem venkovská škola.

V dnešní době je profese učitele jak na primární tak sekundární škole náročnější, než tomu bývalo dřív. Příčin tohoto vývoje je hned několik ať už z hlediska širšího přístupu k informacím, tak výchově směřující k větší samostatnosti, či mravní uvolněnosti dnešní společnosti. Tento vývoj je udáván celkovým trendem ve společnosti preferující růst individualit. Vzhledem k tomu profese učitele mnohdy nahrazuje či velmi výrazně doplňuje roli vychovatele dítěte. Tato profese dnes není zdaleka tak ceněná, přesto se stále mnoho mladých lidí hlásí na vysoké školy a chtějí se stát učiteli. Motivací je hlavně možnost podílet se na výchově a vzdělávání nové generace.

V praktické části jsem provedla kvantitativní výzkum s cílem srovnat situaci učitele před a po odchodu některých žáků na jiné, například výběrové školy. Vzhledem k mému bydlišti v menší obci jsem se věnovala menší základní škole, kde se dle mého názoru tento vliv personální změny ve třídě projevuje důrazněji. Formou dotazníku jsem oslovila učitele konkrétní základní školy a provedla kvantitativní výzkum na toto téma.

Výstupem mé práce je ověření teorie, že změna personálního obsazení třídy se projeví na práci učitele.

Teoretická část

1. Učitel

1.1 Osobnost učitele

Moderní učebnice, multimediální výuka či dokonalý metodický systém nemůže nahradit osobní příklad učitele, jeho aktivitu, přístup k žákům, nadšení pro věc. Učitel je dle mého názoru nejdůležitější činitel ve vzdělávacím procesu, a pokud chceme provést změny k lepšímu, musíme začít právě od učitele. Téměř vše totiž závisí na jeho schopnostech a profesionalitě.

Učitel, vychovatel i student pedagogiky je hlavně člověk, se všemi svými radostmi i starostmi, s osobními problémy, zdravotními, materiálními či časovými problémy. Učitelská profese může být i hodně stresující, zvláště pokud žáci dospějí k pubertě a pro učitele může být složité se s tím srovnat. Toto všechno se kumuluje s náročností učitelské profese. Zvládnutí těchto problémů a překážek, ovlivňuje aktuální emoční stav, učitelovo chování k žákům i ostatním, ovlivňuje klima třídy i vlastní rodiny, osobní vztahy učitele. (Čáp, 1993, s. 384)

Osobnost učitele, vývoj a změny jeho osobnosti zkoumá pedeutologie. Tato vědní disciplína zkoumá pomocí dvou přístupů. Analytickým přístupem zjišťujeme kladné i záporné vlastnosti pedagoga, jeho možnosti, ale i kladené nároky. Zkoumáme učitele jako takové a jejich skutečné vlastnosti. Normativním přístupem určujeme vlastnosti učitele z pohledu ideálních kvalit. (Průcha a kol., 2009, s. 162)

Dle Kantorové (2008, st. 169) prochází osobnost pedagoga celoživotním vývojem. Počátky osobnosti učitele jsou spojeny s rodinnou výchovou, kterou sám prošel, během níž získává vztah k lidem kolem sebe, k práci a dětem, dovednost zachovat režim dne a schopnost plánovat si práci. Utváření osobnosti pokračuje výchovou na základní, později na střední škole ať už všeobecné nebo pedagogické, a na škole vysoké. Nejdůležitější vliv na utváření osobnosti pedagoga má však až jeho samostatná učitelská praxe. Až na základě praxe a dalšího vzdělávání si učitel vytváří vlastní komplex praktických dovedností a návyků, který je mu nápomocen při přenosu teoretických poznatků do učitelské praxe.

Dle Grecmanové (2006, st. 24) úspěch výchovného procesu většinou záleží na osobnosti vychovatele. Osobnost učitele je pro vychovávané vzorem, který napodobují.

1.2 Nároky kladené na učitele

Na učitele jsou a vždy byly kladené vysoké požadavky už jen proto, že se podílejí na výchově nové generace. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky stanovilo kritéria, která by měl každý učitel splňovat. Přesně je tato kvalifikace zakotvena v Zákoně o pedagogických pracovnících, kde jsou napsané předpoklady pro vykonávání činnosti pedagogického pracovníka:

- úplná způsobilost k právním úkonům
- odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává
- trestní bezúhonnost
- zdravotní způsobilost
- znalost českého jazyka. (Vašutová 2007, st. 39)

Tyto předpoklady tvoří pouze základní úroveň k výkonu učitelské profese. Požadavky na učitele jsou neustále stupňovány. Mnohem častěji jsou dnes stanoveny ne jako jednotlivé vlastnosti, dovednosti či schopnosti, ale jako komplexnější soubory, kompetence. Učitel musí být připraven vyrovnat se se svou společenskou rolí a současně si zachovat svou osobnost.

Existuje velké množství různých taxonomií kompetencí učitele. (Novotová 2008, s. 263) Dále Novotová v obecné rovině upravuje kompetence učitele:

- předmětové k. (odborné znalosti jednotlivých předmětů)
- pedagogické k. (výchova žáků, jejich rozvoj)
- psychodidaktické k. (tvorba vhodného klima k výuce, motivace k učení, organizace výuky)

1.3 Motivace učitele

Motivace ať už kladná nebo záporná je důležitým hnacím motorem pro každého člověka a nejinak je tomu u učitelů. Je důležitým aspektem učení, vzdělávání, ale i při dosahování malých či velkých cílů. Správně motivovaný učitel má větší šanci zaujmout a tím ovlivnit motivaci svých žáků a je pro něj snazší probudit zájem o učivo. Sám pak nachází smysl ve své práci a uvědomuje si prolínání pedagogické práce do reálného života.

Čáp (1993, s. 187) říká, že je důležité, aby se učitel zaměřoval na „naději na úspěch“ místo „strachu z neúspěchu“. Pedagog bez vlastního nadšení nebo už s takzvaným syndromem vyhoření se může snadno stát špatným vzorem pro žáky. Tento negativní přístup, chladnost či odměřené chování, dříve či později může odradit i žáky, kteří projevovali zájem o dané učivo.

K tomu stát se pedagogem může motivovat například vlastní identifikace sebe sama s výborným učitelem během svého vlastního vzdělávacího procesu. Pokud budeme zvažovat negativní motivaci, pak se daný jedinec chce stát pedagogem, aby byl lepším učitelem, než ten, kterého sám neměl rád, obával se ho.

Motivovat k volbě povolání učitele může i potřeba porozumění, pomoci druhým, uspokojení v dosažení cíle, pomoc žákům ke vzdělání, v rozvoji schopností a charakteru. K výběru učitelského povolání motivují i chvíle, jako je nedostatek jistoty, silná dominance, úsilí o vyniknutí (s uvědomovaným i ne zcela vědomým předpokladem). (Čáp, 1993, s. 266)

1.4 Schopnosti

Různé schopnosti a dovednosti jsou nutné předpoklady k výkonu různých činností. Diferencujeme několik druhů schopností, především intelektové, senzomotorické, umělecké a sociální. Dovednosti mají složitější charakter, představují náročnější úkony. Dělíme je dle oblasti uplatnění. U pedagoga klasifikujeme komunikační, organizační, diagnostické a jiné dovednosti.

Nedílnou součástí je pedagogovo pochopení vlastního oboru. Dokončení pedagogického vzdělání na vysoké škole a odborná způsobilost v oboru je předpokladem nadprůměrné úrovně intelektu. (Čáp, 1993, s. 326) Ovšem nadprůměrná úroveň intelektu není automatickým předpokladem, že pedagog bude umět předat své znalosti žákům. K tomu je zapotřebí dovedností didaktických společně s praktickými zkušenostmi. Mluvíme o schopnostech analyzování a obnovování učiva, umu diagnostikovat žáka a dle správné diagnostiky zvolit vhodný výchovně vzdělávací postup. Důležitá je schopnost organizovat činnost jak žáků, tak i samotného vyučování a vedlejších činností. Učitel rozvíjí myšlení žáků, učí je pracovním návykům, přispívá k tvorbě svobodného myšlení a jedinečnosti. Ve všech těchto odvětvích je uplatňováno učitelovo nadání, přemýšlení, poznávání a percepce.

Termín schopnosti neodmyslitelně patří k dalšímu psychologickému termínu tvořivost. Ta nezávisí na míře inteligence, jako spíše na přizpůsobivosti poznávání a otevřenosti přijímat nové zkušenosti. Pedagog s tvůrčím myšlením má velkou výhodu při řešení náročných a nečekaných okolností. „Učitel ve své práci nemůže postupovat podle „hotových receptů“, ani kopírovat postupy jiných učitelů, ale musí uplatňovat zkušenosti své i jiných s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem svých žáků, jejich věku, klimatu třídy, školy a zvláště pak k individualitě a svým schopnostem. Od učitele se žádá, aby pracoval racionálně, ale na druhé straně se nesmí bát intuice a konfrontace racionálního s intuitivním.“ (Čáp, 1993, s. 266)

Tvořivost je základním předpokladem pro to, aby pedagog hledal nová řešení při nastalých problémech, nepodléhal rutině, byl otevřený kritice i hodnocení sebe sama.

Dle mého názoru nejdůležitější jsou pedagogovi vyjadřovací schopnosti. Pedagog může být skvělým odborníkem ve svém oboru, ale jeho žáci to nedocení, pokud mu neporozumí. Je důležité odhadnout jakou formou a jaké množství poznatků žákům sdělit, aby byl jazykový projev souvislý, správný a přiměřený. Nedílnou součástí těchto vyjadřovacích schopností je i sladění verbálního projevu s neverbálním.

Jako poslední bych zmínila výtvarné schopnosti. Já sama jsem měla raději učitele, kteří ozvláštnili probírané učivo obrázky, na tabuli psali srozumitelně a členili učivo tak, že se dobře zapisovalo i do sešitu. Čáp toto ve své publikaci definuje jako estetické předpoklady.

1.5 Charakterové vlastnosti

Tyto vlastnosti jsou v člověku vytvářeny od dětství, základem jsou předchozí zkušenosti a vliv složek osobnosti. Vrozené dispozice jsou formovány výchovou a vlivem sociálního prostředí, ve kterém jedinec žije. Charakterové vlastnosti jsou odrazem kvality navazovaných vztahů. Jedinec navazuje vztahy se svým okolím (přátelskost, takt, soucit), k učení a práci (spolehlivost, zodpovědnost), ale i sám k sobě (sebevědomí, sebekritičnost).

Dle Čápa (1993, s. 93) je charakter člověka úzce spjat s temperamentem a tyto složky lze jen těžko oddělit. Temperament tvoří spíše biologickou část osobnosti a jeho projevem jsou citové reakce. Charakter tvoří vnitřní část, utvářenou sociálními vazbami, a má význam morální a společenský. Pedagog, který si je vědom svého temperamentu ho do jisté míry může usměrňovat svými charakterovými vlastnostmi. Tato činnost je běžná pro zralé osobnosti a pedagog by měl usilovat o to být takovou osobností. „Zralost v protikladu k

nezralosti, nevyspělosti, infantilnosti je charakterizována jednáním a chováním nejen „rozumným“, ale také samostatným, iniciativním, vytrvalým překonáváním překážek i sebeovládáním, tím že jedinec nečeká a nespolehá na rozhodnutí druhého, nepřenáší na něho odpovědnost, nepodléhá okamžitým vlivům zvenčí.“ (Čáp, 1980, s. 325)

Zralý učitel je typický svým sebeovládáním. Zralá osobnost je schopna usměrňovat své pocity, nálady, rozčilení či rozladění. Současně projevuje své city přiměřeně a upřímně. Vyspělý pedagog se nepouští do hádek se žáky, nesnižuje se křiku. Své pocity sděluje přiměřenými způsoby a nenechává se jimi ovládnout. „Nezralá osobnost reaguje na nezralé projevy žáků (na chování klackovité, hrubé, agresivní apod.) podobným způsobem, na stejné úrovni, a tím oslabuje možnost výchovně působit. Zralá osobnost reaguje uvážlivě, věcně, projeví svou „vnitřní převahu“, třída a posléze i jednotlivci ji uzná, přijme její výchovné požadavky.“ (Čáp, 1993, s. 328)

Kromě sebeovládání se od pedagoga požaduje trpělivost a takt. „Učitel s pedagogickým taktům pozná, že žáci přestali chápat výklad, nebo že poklesla jejich pozornost, pozná, zda způsob vyjádření pochvaly nebo napomenutí je adekvátní či nikoliv, a podle toho upravuje další postup. Pedagogický takt můžeme chápat jako složitou sociální dovednost (popřípadě soustavu sociálních dovedností a návyků) zformovanou v průběhu vývoje učitelovy osobnosti. Jde o specifickou zpětnou vazbu. Učitel zachycuje sociální percepční podstatný signál, zpracovává ho (pokud možno rychle) srovnáním se zkušeností, volí adekvátní reakci, popřípadě modifikuje svou činnost.“ (Čáp, 1993, s. 330)

Pedagog musí být empatický, schopný vcítit se do jiných lidí, rozpoznat jejich potřeby, projevy spokojenosti či nespokojenosti.

Důležitou vlastností je úcta. Sebeúcta je utvářena pomocí chování nejbližšího okolí už od raného dětství a její vliv je proto nejtrvalejší a nejstabilnější. Vlastní sebeúcta je posilována úspěchy a oslabována neúspěchy či množstvím kladených nároků. Úcta k ostatním je důležitá ve vztahu učitel-žák, pomáhá vytvářet důvěru mezi oběma partnery tohoto vztahu. Důvěrný vztah je základním předpokladem pro úspěšnou práci pedagoga. Proto se pedagog musí snažit důvěru od žáka nejen získat, ale také si ji udržet. Žák špatně nese nejen ztrátu důvěry učitele k sobě samému, ale i ztrátu důvěry v pedagoga. V případě provinění žáka musí učitel umět odpustit, potrestat žáka přiměřeně a neodsoudit žáka za jeden konkrétní čin natrvalo. Pokud se žák snaží o nápravu svého činu, neměla by jeho snaha být přehlížena. Pozitivní, otevřený a přátelský vztah učitele k žákům patří, a neznamená to ztrátu autority žáků.

Všechny tyto vlastnosti a mnoho dalších nejmenovaných tvoří základy provádění učitelské profese.

2. Profese učitele

Každá profese má svoje určitá specifika, kterými se vyznačuje. Profese učitele se výrazně liší od ostatních profesí. Nároky kladené na učitelskou profesi jsem už popisovala dříve. U pedagogů je dle mého názoru mnohem více zátěžových situací a stresu. Jak každý učitel bude tyto situace zvládat, záleží na jeho osobnosti. Dopad stresových situací se pokusím popsat později.

Učitelská profese je u nás v republice častým tématem k debatě. Každý z nás se během života setkal a setkává s tímto povoláním. I já jsem si během školní docházky udělala vlastní obraz toho, jaký by měl být ten ideální učitel. Tento vlastní obraz každého z nás je zřejmě důvod, proč si dovoluujeme učitele hodnotit více než ostatní běžné profese.

Přestože je profese učitele často kritizována, je jí přisuzována vysoká společenská důležitost. Vzdělání je v naší společnosti tradičně považováno za podstatné, za součást kvalitního života. Dle Vališové a Kasíkové se učitel jako profese pravidelně umisťuje na předních místech mezi lékaři a vědci.

V České republice je o učitelství jako obor na vysoké škole tradičně velký zájem. Často se sama setkávám s mylným názorem, že ten co nic neumí, učí. Mnoho učitelů své vybrané povolání opouští. Důvodem je nejspíš nízké platové ohodnocení, vzhledem k psychické a mnohdy fyzické náročnosti této profese. Platové tabulky v poslední době prošly řadou změn, ale fyzická změna jako taková nastala pouze u mladých pedagogů. U učitelů působících ve školství řadu let ke změnám prakticky nedošlo.

2.1 Zátěžové činitele v profesi učitele

Zátěž v práci je většinou chápána jako celkový stres. Dle Průchy (2009) je zátěž kladená na učitele soubor určitých činitelů, zvláště soubor psychických, fyzických, sociálních a časových nároků. Stresující pracovní zátěž je rozpor mezi požadavky kladenými na pedagoga a jeho možnostmi. Při posuzování objektivní zátěže je nutné, aby pedagog zátěž subjektivně pociťoval.

Specifické stresové faktory v profesi pedagoga je velké množství často nesplnitelných požadavků, například tlak na další vzdělávání pedagoga, ale nepříznivé podmínky dalšího profesního růstu. Pedagog sám nemá příliš vysoké kompetence, řídí se školním vzdělávacím programem, ale zodpovědnost kladená na něj je neúměrně vysoká. Paulík (1999) ve svém průzkumu definoval 10 nejčastějších zátěžových situací:

1. Nízká společenská prestiž
2. Podhodnocená mzda
3. Nutnost vykonávat administrativní práce, se kterými mnohdy nesouhlasí
4. Nedostatek volného času
5. Vyučování ve třídách s příliš rozdílnou úrovní žáků
6. Špatná spolupráce se zákonnými zástupci žáků
7. Špatné postoje žáků k výuce
8. Malé množství dostupných pomůcek
9. Špatné chování žáků
10. Vysoký počet žáků ve třídě

Tyto zátěžové faktory jsou pro každý stupeň vzdělávání jinak důležité a i každý učitelem jednotlivým situacím přikládá jinou důležitost.

2.2 Vliv stresových situací na učitele

Stresové situace mají na učitele individuální vliv. Každý jedinec nese psychickou zátěž jinak, někdo určitý typ zátěže téměř nevnímá a slabší jedinec se zátěží bojuje a není schopen vnímat jiné věci. Vyšší míra zátěže s sebou přináší soubor negativních následků. U učitelů mohou nastat psychické potíže jako nesoustředěnost, deprese, demotivace, ale i podrážděnost. Psychický stav pak může ovlivnit i ten fyzický a objevuje se celková únava, různé bolesti, problémy se spánkem, čímž se zhoršuje fyzický stav a pracovní výkonnost upadá.

Stresovaný učitel odvádí mnohem horší práci než učitel, který je psychicky v pořádku. Takový učitel se méně věnuje svým žákům a může dojít k vytvoření averze vůči žákům. V takové situaci se taky snižuje ochota učitelů k práci, výuka je pak pro žáky nezajímavá, neboť učitel dělá pouze to, co nezbytně musí.

Stres má vliv na učitelovu sebedůvěru a dlouhodobé působení může vyvolat syndrom vyhoření. Ten se projevuje ve čtyřech základních oblastech a to v kognitivní, emocionální, fyzické a sociální. V kognitivní úrovni se u učitele ztrácí zájem o práci pedagoga, projevuje se negativním přístupem vůči žákům i škole. Emocionální stres se projevuje stavy úzkosti, depresi, podrážděností. Fyzické dopady stresu jsem už jednou popsala. Poslední skupinou jsou dopady sociální, které se projevují zhoršením sociálních vztahů, konflikty s kolegy, žáky i zákonnými zástupci.

Základním znakem syndromu vyhoření je pocit osobního zklamání, neúspěchu ve své profesi. Z tohoto důvodu je nutné pečovat o fyzickou i psychickou kondici pedagogů. Tato péče je pro učitele nejen přínosem, ale hlavně potřebou.

3. Škola

Dle Průchy (2002, s. 398) je škola sociální instituce účelově vytvořená k realizaci svého základního úkolu – tj. k zajišťování řízené a systematické edukace. Tak jako jiné sociální instituce plní své specifické poslání, a to realizaci různých edukačních funkcí.

Tyto specifické edukační funkce jsou to, co školu jako takovou odlišuje od dalších edukačních institucí, jako je rodina, kamarádi, média a další. Průcha (2002) dle autorů Havlíka, Haláskové a Prokopa uvádí čtyři základní funkce školy:

- Personalizační funkce – formování jedince k samostatně jednající osobnosti.
- Kvalifikační funkce – škola mladé jedince kvalifikuje znalostmi a dalšími vlastnostmi nutné pro budoucí výkon povolání.
- Socializační funkce – ve škole jedinec získá sobě vlastní způsoby chování, učí se zastávat různé role ve společnosti, vytváří o sobě jasný obraz u ostatních.
- Integrační funkce – jedinec je školou připravován na svůj profesní život.

Školských zařízení máme několik druhů a všechny dohromady tvoří českou vzdělávací soustavu.

3.1 Vzdělávací soustava v ČR

Česká vzdělávací soustava je v současnosti tvořena školami a školskými zařízeními, které jsou vymezeny ve školském zákoně. Druhy škol jsou podle § 7 odst. 3 školského zákona „mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky“. „Vzdělávací systém zahrnuje kromě škol také školská zařízení a instituce, které zajišťují sociální zázemí škol a podporují mimoškolní vzdělávací aktivity.“

Vzdělávání ve školách je uskutečňováno dle vzdělávacích programů podle § 3 školského zákona. Školská zařízení jsou vymezena v § 7 odstavce 5 školského zákona a jsou jimi „zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.“

3.1.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání se zpravidla týká dětí ve věku od 3 do 6 let a je realizováno prostřednictvím mateřské školy. Je to počáteční stupeň vzdělávání. Děti si formou her a skupinových činností osvojují základní pravidla chování a učí se komunikovat. Existuje vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, který pomáhá vyrovnávat rozdíly ve vývoji dítěte před vstupem do základní školy. Rozhodnutí, zda dítě bude navštěvovat mateřskou školu je čistě na rodičích, docházka není povinná, přesto jen malé procento pětiletých nenastoupí alespoň do předškolní třídy.

3.1.2 Základní vzdělávání

Hlavní náplní práce subjektů vykonávajících činnost základních škol je poskytování základního vzdělávání. Základní vzdělávání vede k osvojení schopnosti učit se. Na základě toho můžeme žáky motivovat k celoživotnímu učení. Na základní škole pedagogové učí žáky tvořivě myslet a řešit problémy, vždy přiměřené danému věku. Žáci se učí komunikaci, spolupráci, ochraně svého fyzického i duševního zdraví. Učí se chránit vytvářené hodnoty a životní prostředí, ohleduplnosti, tolerantnosti k lidem, k jiným kulturám či duchovním hodnotám. Žáci poznávají své schopnosti a aplikují je spolu s nabytými vědomostmi při rozhodování o budoucím povolání.

Základní vzdělání je u nás zákonem stanovené jako povinné po dobu devíti let, obvykle od 6. do 15. roku dítěte. Základní vzdělání u nás dělíme do dvou stupňů. První stupeň v délce pěti let je poskytován výhradně základními školami. Druhý stupeň v délce čtyř let může žák absolvovat mimo základní škola například na víceletém gymnáziu nebo na konzervatoři. Dokladem o dosažení základního stupně vzdělání je vysvědčení z devátého ročníku nebo vysvědčení z odpovídajícího ročníku na jiném typu školy.

Možnosti vzdělávat se má opravdu každý neboť je u nás poměrně „hustá síť“ základních škol, což umožňuje docházet do školy v blízkosti bydliště žáka. Necelé jedno procento z celkového počtu žáků v republice nedokončí základní vzdělání. „Síť“ škol zároveň umožňuje vybrat základní školu dle zaměření dítěte (sportovní apod.). V souladu s Listinou základních práv a svobod, konkrétně dle článku 33 odstavce 2, je u nás základní vzdělání poskytováno bezplatně a to všem občanům ČR nebo dalších členských států Evropské unie.

3.1.3 Střední vzdělávání

Středoškolské vzdělávání má u nás dlouholetou tradici a projde jím většina obyvatel. První podmínkou pro přijetí ke studiu je úspěšně dokončené základní vzdělání a úspěšné absolvování přijímacího řízení. Přijímací řízení schvaluje ředitel školy. Střední vzdělávání se oproti základnímu liší už i formou jakou výuka může probíhat. Mimo obvyklé denní studium je realizováno také večerní, dálkovou, distanční a kombinovanou formou.

Vzdělávací programy středního vzdělávání rozlišujeme podle délky studia, charakteru a náročnosti studia.

- střední vzdělání s maturitní zkouškou
- střední vzdělání s výučním listem (v případě tříletého studia nástavbové studium s maturitou)
- střední vzdělání (především pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami).

3.1.4 Vyšší odborné vzdělávání

Charakterem se řadí do terciárního vzdělávání. Studium na vyšší odborné škole dále prohlubuje poznatky ze středního stupně vzdělávání a připravuje na vykonávání náročnějších povolání, která ještě nevyžadují vysokoškolský diplom. Toto studium je dobrou volbou pro maturanty, kteří dávají přednost praktickému pojetí před akademickým studiem na vysoké

škole. Vzdělání končí absolutoriem, během něhož student obhájí absolventskou práci. Za tento typ studia si student ale platí školné.

3.1.5 Vysokoškolské vzdělávání

Vysokoškolské vzdělávání má u nás staletou tradici. Roku 1348 u nás byla založena první univerzita. Vysoké školy poskytují vzdělání na třech úrovních, bakalářský, magisterský a doktorský studijní program. Dělíme je na veřejné, státní a soukromé. Veřejné školy jsou veřejnoprávní instituce a jako takové jsou zřizovány i rušeny zákonem. Státní vysoké školy jsou školy vojenské a policejní a spadají pod zřizovatelské ministerstvo. Soukromé vysoké školy poskytují vysokoškolské vzdělání za úplatu a nabízejí převážně bakalářské programy studia.

3.2 Organizace základního vzdělávání

Základní vzdělávání je uskutečňováno v období školního vyučování ve školním roce, který trvá od 1. září do 31. srpna. Školní rok se dělí na první a druhé pololetí. Nedílnou součástí jsou i období školních prázdnin. Termíny těchto prázdnin jsou stanoveny ve vyhlášce o organizaci školního roku.

Jak už jsem zmiňovala dříve, základní vzdělání má celkem devět ročníků a dělí se na první a druhý stupeň. V některých obcích kde nejsou podmínky pro zřízení všech ročníků lze zřídit takovou základní školu, která nemá všechny ročníky (např. Základní škola Grygov, pouze první stupeň). Žáci ve školách jsou členěni do tříd. Do jedné třídy je možné zařadit žáky ze stejného ročníku. Na prvním stupni platí výjimka a lze do jedné třídy zařadit žáky z různých ročníků. V jedné třídě musí mít škola v průměru 17 žáků, v opačném případě může zřizovatel školy povolit výjimku. Nejvyšší počet žáků je stanovený na třicet, ale i zde může být zřizovatelem udělena výjimka, která povolí ve třídě maximálně čtyři žáky navíc.

Školská rada schvaluje školní řád, který pak ředitel školy vydává a zveřejňuje na přístupném místě školy. Mnoho škol má vlastní internetové stránky a školní řády bývají rodičům nejdostupnější právě zde. Řád školy upravuje vztahy mezi žáky, rodiči a pedagogickými pracovníky. Také je v něm stanoven vnitřní chod školy. Nedílnou součástí školního řádu jsou i pravidla klasifikace žáků. Se školním řádem musí být všichni prokazatelně seznámeni.

Vyučování probíhá formou vyučovacích hodin a přestávek mezi nimi. Jedna vyučovací hodina trvá standardně 45 minut a přestávka musí být nejméně desetiminutová. V některých případech lze přestávku zkrátit na pět minut a během dopoledního bloku výuky je zpravidla řazena jedna delší přestávka. Přestávka mezi dopoledním a odpoledním vyučováním je zpravidla v délce jedné vyučovací hodiny, ale lze ji zkrátit na 30 minut. Dopolední i odpolední vyučování může být v délce maximálně šesti vyučovacích hodin. Rámcový vzdělávací program (RVP) stanovuje nejvyšší počet vyučovacích hodin týdně pro jednotlivé ročníky. Jak jsou jednotlivé hodiny rozděleny mezi předměty, záleží na školním vzdělávacím programu.

3.3 Venkovská škola

Když jsem si vybírala téma práce, byla jsem z něj nadšená. Při vyhledávání literatury mé nadšení značně opadlo. Pojem venkovská škola se v současné době literatura nezabývá. Jedná se o historický pojem, termín venkovské školy se používal v 18. a 19. století, kdy se většinou několik blízkých vesnic dohodlo, kde a za čí peníze se postaví budova školy. Škola pak byla postavena většinou v největší z obcí a ze spádové oblasti žáci docházeli pěšky. Stejně vznikla i škola, na které jsem prováděla výzkum ke své práci.

Za venkovskou školu se dá považovat dle mého názoru každá základní škola v malé obci či vesnici, která má méně než tři tisíce obyvatel, pak už mluvíme o městu. Na takovéto škole se zpravidla žáci i pedagogové lépe znají mezi sebou. Častěji se potkávají i mimo budovu školy ať už při mimoškolních aktivitách, či třeba jen na území obce při různých příležitostech. Žáci mají školu prakticky pořád na očích. Budovy byly stavěny v okrajových částech obcí, ale vzhledem k rozrůstání obcí si dnes můžeme všimnout, že budova školy stojí většinou v centru obce, nebo alespoň na dohled od centra.

Obecně lze říct, že v malých obcích funguje lepší kontrola než ve městě. Pokud žák například jde takzvaně „za školu“, je v malé vesnici mnohem vyšší pravděpodobnost, že ho někdo uvidí a nebude mu to lhotejné a tuto žakovu činnost nahlásí ať už rodičům, či přímo učiteli ze školy. Stejně je to i s dalšími prohřešky proti dobrým mravům školnímu řádu. Z vlastní zkušenosti si pamatuji, jaký byl ve škole průšvih, když spolužáka na základní škole viděla jedna upovídáná sousedka kouřit na polní cestě. Přesto, že svůj prohřešek „spáchal“ v době dávno po vyučování, druhý den dostal ve škole poznámku do žakovské knížky a od rodičů pořádně vynadáno.

4. Shrnutí teoretické části

V teoretické části práce jsem se zabývala profesí pedagoga, jak jeho práci ovlivňuje jeho osobnost. Popsala jsem, jaké jsou dnes nároky kladené na učitele a jakým stresovým faktorům je pedagog vystaven. Definovala jsem jakým způsobem stres a stresové situace působí na pedagoga.

V další kapitole jsem se zaměřila na vzdělávací soustavu a popsala jednotlivé typy škol. Nejvíce jsem se věnovala škole základní. U té jsem blíže rozvedla jakým způsobem je organizován školní rok. Dále jsem popsala pojem venkovská škola, co to je venkovská škola, kde ji můžeme najít a jaký je rozdíl oproti klasické základní škole.

Empirická část

1. Výzkum realizovaný na základní škole

Předmětem mého výzkumu byla práce učitelů na konkrétní venkovské základní škole v Olomouckém kraji. Než uvedu výsledky, které jsem získala, ráda bych objasnila cíle, ke kterým jsem svým výzkumem chtěla dospět. Popíšu také informace o způsobu sběru dat a jejich získávání, ale i o průzkumném souboru. Dále jsou zpracované výsledky.

1.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, zda a jakým způsobem se mění práce učitele na venkovské škole v závislosti na personálním obsazení třídy. Za důležité jsem považovala oslovit jednotlivé pedagogy na škole. Zjistit jestli změny nějaké vnímají, a pokud ano, tak zdali jsou to změny k lepšímu či horšímu.

1.2 Metody výzkumu

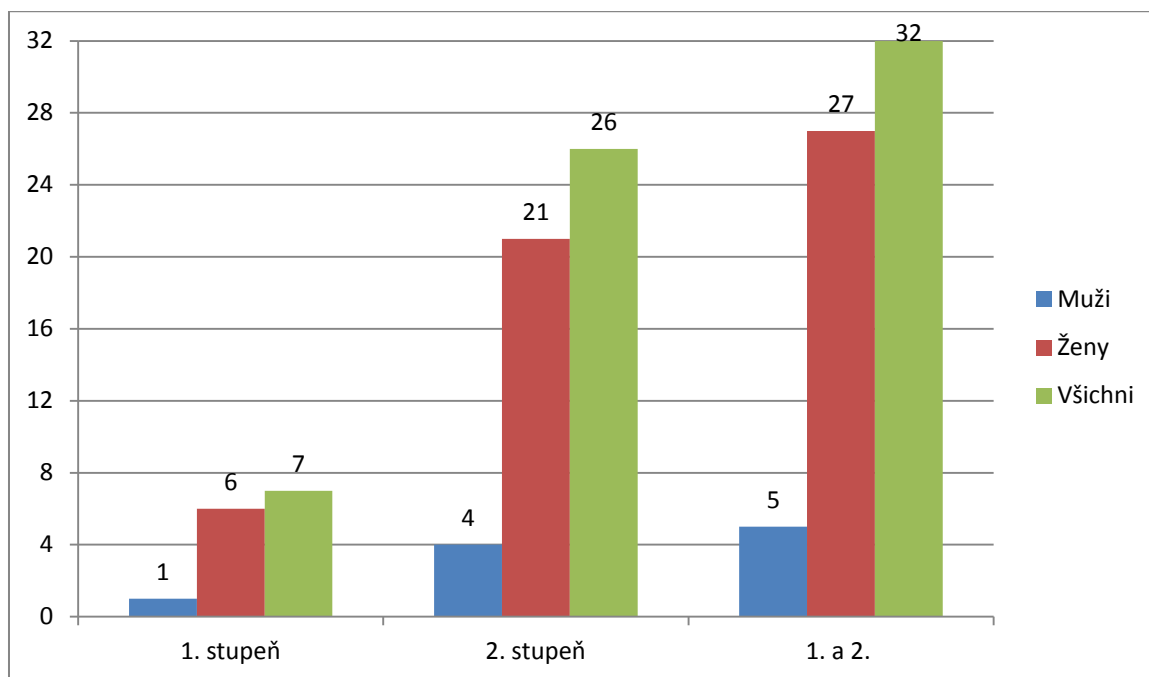
K získávání informací, které byly nutné pro realizaci mého výzkumu a k dokončení bakalářské práce, jsem zvolila kvantitativní typ výzkumu, neboť myslím, že je pro takovýto výzkum vhodnější. K získání dat jsem použila tištěné dotazníky. Výhodou takovýchto dotazníků je, že mají poměrně nízké finanční náklady, jsou anonymní a respondenti je mají poměrně rychle zpracované. Jako nevýhoda je v literatuře uváděna návratnost dotazníků, ale měla jsem ochotné respondenty a 100% návratnost. Druhou nevýhodou je konkrétnost otázek, které nelze například jako u rozhovoru dále zpřesnit.

1.3 Způsob získání a sběru dat

Po vytištění dotazníků jsem navštívila ředitele zkoumané základní školy a poprosila o distribuci a vyplnění. Tímto způsobem jsem zajistila anonymitu při sběru dotazníků. Celkem jsem oslovila 32 respondentů.

1.4 Průzkumný soubor

Průzkumný soubor je v mém případě tvořen 32 respondenty (100%) prvního i druhého stupně venkovské základní školy Olomouckého kraje. Větší zastoupení mají ženy (27 žen), které tak tvoří 84,4 % průzkumného souboru. Muži jsou ve výzkumném souboru zastoupeni v počtu 5 a tvoří tak zbylých 15,6 %. Průzkumný soubor je zde znázorněn i graficky.

Respondenti výzkumu podle pohlaví, graf 1

Další otázka dotazníku zjišťovala, kolik let praxe má pedagog za sebou na základní škole. Otázka, zda pracuje pedagog na škole déle než jeden rok, ještě blíže specifikovala pedagogickou praxi. Tuto otázku jsem zvolila proto, že některý učitel by mohl učit na škole prvním rokem a v tom případě by nebyl pro výzkum relevantní neboť by nemohl srovnávat s předchozím rokem. Dle této otázky jsem zjistila, že na 1. stupni je mladý učitelský kolektiv. Jediný muž na první stupni učí déle než pět let. Na prvním stupni není žádný pedagog, který by učil déle jak 10 let. Na druhém stupni je pouze jedna učitelka s praxí delší než 30 let. Přesně 19 pedagogů má praxi do deseti let což je 59,4 %. Také toto číslo svědčí o tom, že na škole je poměrně mladý kolektiv pedagogů.

	0 – 5 let	6 – 10 let	11 – 20 let	21 – 30 let	30 a více let
Muži 1. st.	0	1	0	0	0
Ženy 1. st.	4	2	0	0	0
Muži 2. st.	1	1	1	1	0
Ženy 2. st.	4	6	9	1	1

Praxe respondentů dle délky, tabulka 1

2. Výsledky výzkumu

2.1 Náročnost práce učitele

Tuto otázku jsem do dotazníku zařadila kvůli představě o názoru jednotlivých pedagogů na vlastní práci.

	1 – nejméně, 5 – nejvíce					
	1 - nejméně	2	3	4	5 – nejvíce	nevyplněno
Fyzicky n.	14	9	7	0	0	2
Psychicky n.	0	0	6	20	8	0
Časově n.	0	0	11	13	9	0
Administrativně n.	0	1	8	15	7	1
Komunikačně n.	0	4	7	7	13	1
Organizačně n.	0	2	9	12	7	1

Náročnost práce v jednotlivých stránkách, tabulka 2

Zajímalo mě, v jaké oblasti a v jaké míře je práce pro učitele náročná. Z údajů uvedených v tabulce výše je patrné, že fyzická náročnost je pro učitele nejmenší zátěží (14). Za nejvíce náročnou považují komunikační stránku své práce (13). Ze zjištění dále vyplývá, že nejnáročnější je práce po stránce psychické (20 hodnocení 4, 8 hodnocení 5). Po té následuje administrativní náročnost, která dle mého názoru přímo souvisí s časovou náročností, přesto se výsledky těchto dvou stránek poněkud liší.

Z výsledků této otázky lze říci, že odpočinek v podobě letních prázdnin je u učitelů zasloužený. Mají delší volný čas na zotavení psychiky a duševního stavu. U dalších stránek je důležitá organizace práce, pokud nutné věci pedagog neodkládá, pak se mu například administrativní práce nehromadí.

2.2 Změna při příchodu a odchodu žáka na jinou školu

Nejdůležitější otázkou výzkumu dle mého názoru byla, zda učitelé pocítují jakoukoliv změnu při příchodu nového žáka či odchodu žáka ze zaběhlého kolektivu na jinou školu. Pedagogové za předpokladu, že se s takovou situací setkali, odpovídali na základě svojí zkušenosti. Podle respondentů má větší vliv odchod některého z žáků na jinou školu.

	ano	Ne	nevím
Příchod žáka	17	13	2
Odchod žáka	26	6	0

Změna při příchodu či odchodu žáka, tabulka 3

2.3 Změna klimatu třídy

V další otázce jsem zjišťovala, zda a jakým způsobem se změnilo klima třídy. Z 32 respondentů 11 uvedlo (34,4%), že se klima ve třídě nezměnilo. 21 pedagogů (65,6%) uvedlo, že se klima změnilo. Na doplnění otázky odpověděli pouze čtyři respondenti z 21 (19%). Nutno doplnit, že všichni, kteří doplnili otázku slovní odpovědí, učí na druhém stupni.

Jeden z odpovídajících uvedl, že se třída celkově zklidnila, protože se setkal s odchodem často vyrušujícího, neposlušného žáka. Druhý uvedl přesně opačný případ, kdy takovýto žák vůdčího typu, co dokáže strhnout své okolí, nastoupil do třídy. Uvedl, že od doby příchodu žáka, pozoruje větší nesoustředěnost třídy při práci.

Další pedagog, který odpověděl na otázku, jakým způsobem se změnilo klima třídy, pozoroval při odchodu nadprůměrného žáka na gymnázium snížení aktivity v hodinách u některých žáků. Toto jeho pozorování si vysvětlují jako nižší soutěživost mezi žáky v případě nastalé situace nižší konkurence.

Poslední respondent odpověděl, že po odchodu žáka na sportovně zaměřenou školu, pozoruje větší snahu u některých žáků v hodinách tělesné výchovy. Tuto odpověď dále vysvětluje jako pozorovanou snahu dostat se na přední místo v daném předmětu a získat tak místo mezi žáky reprezentujícími školu na sportovních soutěžích.

2.4 Změna systému klasifikace

Na otázku zda pedagog změnil systém klasifikace po příchodu či odchodu žáka na jinou školu 29 respondentů (90,6%) uvedlo zápornou odpověď. Tři respondenti (9,4%) uvedli,

že ano. V doplnění této otázky jeden respondent uvedl, že snížil a druhý zvýšil počet porušení školního řádu, a proto se snížil či zvýšil počet poznámek do žákovské knížky a počet kázeňských opatření.

Třetí respondent změnu popsal v systému známkování výkonů žáků. Uvedl, že jako pedagog vyučující tělesnou výchovu hodnotí nejen způsob provedení daného zkoušeného úkonu, ale část známky je i za snahu žáků při provádění tohoto úkonu. Z tohoto důvodu mělo mnoho žáků lepší známky v průběhu roku.

2.5 Změna vztahů mezi žáky

Při dotazování na vztahy mezi žáky jsem si nebyla jistá jakým způsobem formulovat otázku, aby co nejvíce eliminovala případnou odpověď „nevím“. Žáci se k sobě navzájem chovají jinak ve třídě a jinak mimo školu. Stejný rozdíl v chování můžeme pozorovat, pokud jsou žáci pod dohledem pedagoga či úplně cizí dospělé osoby a pokud jsou ve třídě nebo jinde sami. Eliminovat tuto odpověď se mi nepodařilo. Více než 50% respondentů (přesně 18) uvedlo odpověď „nevím“.

	ano	Ne	nevím
Pozorovaná změna	7	6	19

Změna vztahů mezi žáky, tabulka 4

Celkem 7 respondentů uvedlo, že pozorují změnu ve vztazích mezi žáky. Nejčastější odpovědí v případě doplnění otázky bylo, že pozorují změnu u jednotlivých skupin ve třídě, a to že některý žák zařadil do jiné skupiny. U této odpovědi však není možné žádným způsobem prokázat, že souvisí právě se změnou v personálním obsazení třídy. V tomto případě hraje roli řada dalších faktorů a aktuální situace ve třídě.

2.6 Změna administrativních prací pedagoga

Na otázku zda se změnila administrativní práce po příchodu či odchodu žáka, odpovědělo 100% respondentů (32). Kladnou odpověď uvedlo 23 respondentů (71,9%).

Při doplnění otázky bylo nejčastější odpovědí (78,3%, 19 respondentů), že administrativní práce se změnila v daném konkrétním žákovi (vysvědčení, třídní výkaz, třídní

kniha), ale tato faktická změna neovlivnila čas strávený administrativní činností. Proto tuto změnu nepovažuji za příliš důležitou, neboť tato změna razantně neovlivňuje práci učitele.

3. Shrnutí empirické části

Na základní škole jsem provedla za pomoci dotazníku kvantitativní výzkum s cílem zjistit, zda se personální změny ve třídě nějakým způsobem projeví na práci učitele. Dle jednotlivých dotazníků se mi podařilo vyhodnotit, že jistý vliv žáků na práci učitele je zde patrný. Vliv ovšem není tak markantní jak jsem se domnívala a nemůžeme stoprocentně dokázat, že tyto změny mají pouze tuto jednu konkrétní příčinu.

Závěr

Při stanovení tématu mé závěrečné práce bylo základní myšlenkou, že místo, kde učitel vzdělává své žáky v kombinaci s personálními změnami ve třídě, jistým způsobem ovlivňuje jeho práci. Hluběji lze tuto myšlenku rozvinout jako teorii, že žáci samotní a jejich seskupení ve třídě je důležitým faktorem, který ovlivňuje práci pedagoga na menších základních školách na venkově.

Tuto myšlenku se mi za pomoci dotazníku na takovéto škole podařilo potvrdit. Oslovení pedagogové skutečně pozorovali určité změny ve své práci při personálních změnách ve třídě. Přesto jsem očekávala, že výsledky budou o něco jasnější. Důvodem proč jsou výsledky výzkumu průkazné je fakt, že pohyb žáků mezi školami není až tak razantní jak jsem si myslela. Druhým důvodem je skutečnost, že když už existuje pozorovaná změna, nemůžeme se stoprocentní jistotou říci, že souvisí výhradně s personální změnou ve třídě.

Seznam použité literatury:

ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. 415 s. ISBN 8070665343.

ČÁP, Jan. *Psychologie pro učitele*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. 381 s. Učebnice pro vysoké školy.

GRECMANOVÁ, Helena a Drahomíra HOLOUŠOVÁ. *Pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. 74 s. ISBN 80-244-1470-8.

HAVLÍK, Radomír a KOŤA, Jaroslav. *Sociologie výchovy a školy*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 174 s. ISBN 978-80-7367-327-7.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. ISBN 9788024713694.

KANTOROVÁ, Jana a kol. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I. Olomouc: Hanex, 2008. 246 s. ISBN 978-80-7409-024-0.*

KOHOUTEK, Rudolf a OURODA, Karel. *Psychologie osobnostních typů učitele*. Brno: CERM, 2000. 19 s. Item. Společenské vědy NZ 46. ISBN 80-7204-176-2.

KRYKORKOVÁ, Hana a kol. *Učitel v současné škole*. 1. vyd. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2010. 315 s. ISBN 978-80-7308-301-4.

NOVOTOVÁ, Jitka. Kompetence učitelů v primární škole. In FRANIOK, Petr;

KNOTOVÁ, Dana. *Učitel a žák v současné škole: sborník z 15. konference České pedagogické společnosti*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 415 s. ISBN 9788021047525.

PODLAHOVÁ, Libuše a kol. *Učitel sekundární školy: studijní opora*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 2 sv. (109, 136 s.). Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. Studijní opory. ISBN 978-80-244-1828-5.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002. 481 s. ISBN 8071786314.

PRŮCHA, Jan. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 154s. ISBN 8071786217.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009. 395 s. ISBN 978-80-7367-647.

VALIŠOVÁ, Alena; KASÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 402 s. ISBN 9788024717340.

V AŠUTOVÁ, J. *Být učitelem: co by měl učitel vědět o své profesi*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. 77 s. ISBN 978-80-7290-325-2.

Právní předpisy:

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 563/ 2004 Sb. o pedagogických pracovnících.

Seznam grafů:

Respondenti výzkumu podle pohlaví, graf 1

Seznam tabulek:

Praxe respondentů dle délky, tabulka 1

Náročnost práce v jednotlivých stránkách, tabulka 2

Změna při příchodu či odchodu žáka, tabulka 3

Změna vztahů mezi žáky, tabulka 4

Přílohy:

Příloha č.1: Dotazník

Dobrý den.

Studuji Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci a pracuji na své bakalářské práci „Práce učitele na venkovské škole“. Chtěla bych Vás touto formou oslovit a poprosit o vyplnění krátkého dotazníku, který je motivován jako průzkum a jehož výsledky použiji ve své práci. Dotazník je anonymní a jméno školy také nebude uvedeno. Prosím vyplňte dotazník podle svého vlastního uvážení bez pomoci jiných osob.

Děkuji za ochotu a pomoc.

Jana Ehrenbergerová

1. Jste: a) žena b) muž

2. Učíte na: a) 1. stupni ZŠ b) 2. stupni ZŠ

3. Kolik let učitelské praxe na ZŠ máte?

a) 0 – 5 let b) 6 – 10 let c) 11 – 20 let d) 21 – 30 let e) 30 a více let

4. Pracujete na této škole déle než 1 rok? a) ano b) ne

5. Považujete práci třídního učitele za: (kroužkujte) 1 – nejméně, 5 – nejvíce

fyzicky náročnou	1	2	3	4	5
------------------	---	---	---	---	---

psychicky náročnou	1	2	3	4	5
--------------------	---	---	---	---	---

časově náročnou	1	2	3	4	5
-----------------	---	---	---	---	---

administrativně náročnou	1	2	3	4	5
--------------------------	---	---	---	---	---

komunikačně náročnou	1	2	3	4	5
----------------------	---	---	---	---	---

organizačně náročnou	1	2	3	4	5
----------------------	---	---	---	---	---

6. Pociťujete změnu ve třídě po příchodu nového žáka? a) ano b) ne c) nevím

7. Pociťujete změnu ve třídě při odchodu některého žáka na jinou školu?

a) ano b) ne c) nevím

Pokud jste na otázku 6. nebo 7. odpověděli ano, pokračujte prosím ve vyplňování:

8. Změnilo se klima třídy po příchodu/odchodu žáka? a) ano b) ne

Jakým způsobem?

9. Změnil se jakýmkoliv způsobem systém klasifikace po příchodu/odchodu žáka?

a) ano b) ne Pokud ano napište prosím jak.

10. Pozorujete změnu (i malou) ve vztazích mezi žáky po příchodu/odchodu žáka?

a) ano b) ne c)nevím Pokud ano napište prosím jakou.

11. Jsou Vaše administrativní práce více/méně obsáhlé po příchodu/odchodu žáka?

a) ano b) ne Pokud ano napište prosím jak.

Doplnění otázek z Vaší strany: